

exorditur, ut conceptio subsequatur. Hæc sæpe jam diximus: sed iterationibus tuis, nostras quoque vel rarius, tamen iterando, non cedimus.

CXCV. JULIANUS. « Secutus est, « Et ita in omnes » homines mors pertransiit. »

AUGUSTINUS. Quid est, ita pertransiit? nisi quomodo intravit, id est, cum peccato, sive per peccatum?

CXCVI. JULIANUS. « Fecit distinctionem, ne quis ita putaret transisse peccatum; ut mors quæ præcurrit judicante justitia, secuta probaretur materias ultionis, quas in unoquoque peccatore de studio malæ voluntatis inveniatur. Ostendit igitur, non naturam accusandam esse, sed studia. »

AUGUSTINUS. Frustra te versas, et reversas: Adam respice, et Christum: ille forma est futuri; non est ergo a contrario iste conformis, qui justitiam suam in renascentes parvulos trajicit, si peccatum in nascentes ille non trajicit.

CXCVII. JULIANUS. « Subjunctum, in eo regnasse mortem, in quo omnes peccaverunt: quo sermone, non nascentis ruina, sed opera agentis expressa est. Approbavit se itaque pravitatem arguere, nec innocentiam sauciare. »

AUGUSTINUS. In illo peccaverunt omnes, in quo moriuntur omnes: cujus a contrario forma est, in quo vivificantur omnes. « Sicut autem in Adam omnes moriuntur, sic in Christo omnes vivificabuntur¹: » Quod ideo dictum est, quia sicut nemo nisi per Adam vergit in mortem, ita nemo nisi per Christum surgit in vitam. O homo qui nihil potes dicere, posses saltem tacere.

CXCVIII. JULIANUS. « Post hoc autem intulit, « usque » que ad legem regnasse peccatum²: » ostendens, regnum peccati lata lege cecidisse. »

¹ 2 Cor. xv, 22. — ² Rom. v, 13.

AUGUSTINUS. Si lata lege cecidit regnum peccati, ergo per legem justitia est. « Si per legem justitia est, ergo » Christus gratis mortuus est¹. » Apostoli est vox ista, non mea. Jam erumpite in apertum, inimici crucis Christi. Quid timetis magnum populum Christi, et Christi, et Christi magnum judicium non timetis²? Aperte dicite, justificari natura, justificari lege possemus, gratis mortuus est Christus. Sed formidantes multitudinem christianam, Pelagianum verbum supponitis, et quærentibus a vobis, quare mortuus sit Christus, si natura vel lex efficit justos, respondetis, ut hoc ipsum facilius fieret: quasi posset, quamvis difficilius fieri tamen, sive per naturam, sive per legem. Christe, responde, vince, atque convince, clama, « Sine me » nihil potestis facere³: » ut taceant qui clamant; Etsi difficilius, tamen possemus et sine te facere: aut si tacere non possunt, se ipsos in latebras aliquas ducant, ut alios non seducant. Cur ergo ait Apostolus, « Usque enim ad legem » peccatum in mundo fuit⁴? » nisi quia peccatum auferre nec lata lex potuit, sed ille de quo dictum est, « Ecce » Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi⁵? »

CXCIX. JULIANUS. « Generatio autem quæ cœpit ab Adam, et post legem permanet: quæ si esset fons peccatorum: et frutex diaboli, sicut tu argumentaris, non utique usque ad legem, sed et post legem, et post Christum hoc crimen vigeret. Peccatum itaque de quo Apostolus pronuntiat, quia usque ad legem fuerit, nec potuerit manere post legem, actionis, non nativitatis esse convincitur. »

AUGUSTINUS. Ecce aperte dicis, non ideo dixisse Apostolum, « Usque ad legem peccatum in mundo fuit, quia » nec lex potuit auferre peccatum; » sed quia peccatum

¹ Gal. ii, 21. — ² Philip. iii, 18. — ³ Joan. xv, 5. — ⁴ Rom. v, 13. —

⁵ Joan. i, 29.

non potuit manere post legem : nec expavescis vocem Dei, per hominem Dei intendentem in Christum, atque dicentem, « Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi¹? » Quid desipis? quid insanis? Non natura, non lex; sed ecce qui tollit peccatum mundi: et audes dicere, peccati regnum lata lege cecidisse, et post legem non potuisse manere peccatum? Cum dicat Apostolus, « Si per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est²: » cum dicat Apostolus, « Quia in lege nemo justificatur³: » cum dicat Apostolus: « Lex subintravit, ut abundaret delictum⁴: » cum dicat Apostolus: « Si data esset lex, quæ posset vivificare, omnino ex lege esset justitia; sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus⁵. » Si aures habetis, ora jam claudite: si recte aperire ora vultis, prius aures divinis vocibus aperite.

Sane memineris te dixisse, generationem cœpisse ab Adam; qui soles dicere, generationem non nisi a duobus incipe, et ideo non eam voluisse intelligi Apostolum in eo peccato, quod per unum hominem intrasse dixit in mundum. Quis te posse crederet oblivisci, quod toties dixeras falsum? Sed tamen oblitus es, ut aliquando diceres verum. Expergiscere: audi vel te ipsum: ab Adam cœpit generatio, ac per hoc, per generationem intravit peccatum, quod per unum hominem intravit in mundum. Etenim tu dixisti: « Generatio autem quæ cœpit ab Adam, et post legem permanet. » Convenienter igitur Apostolus unum hominem posuit, a quo peccatum intravit in mundum quod generatione traheretur, non diabolum, a quo illud peccatum intravit in mundum quod imitatio sequeretur.

¹ Joan. I, 29. — ² Gal. II, 21. — ³ Id. III, 11. — ⁴ Rom. V, 20. — ⁵ Gal. III, 21 et 22.

CC. JULIANUS. « Peccatum autem, inquit, non imputatur, cum lex non est¹: « qua sententia, sicut et omnibus dictis suis, opinionem traducis interemit. »

AUGUSTINUS. Plane cum lex non est, non imputatur peccatum; sed ab hominibus, qui inscrutabilia judicia Dei nesciunt. Nam si Deus peccatum non imputat, cum lex non est; qua tandem justitia Dei qui sine lege peccaverunt, sine lege peribunt²?

CCI JULIANUS. « Nam si ante legem non imputata est peccati tradux, post legem autem non fuit, nunquam omnino quo noceret humano generi virus obtinuit. Ante legem enim imputatum non est naturale peccatum; sub lege imputatum non est, quia in nullo unquam loco legis vel monstratum hoc vel imputatum docetur. Apparet ergo Apostolum, peccatum ante legem liberæ voluntatis, post legem autem prævaricationem totidem liberæ voluntatis arguere. »

AUGUSTINUS. Si in lege non ostenditur originale peccatum, cur ergo in lege anima parvuli octavo die non circumcisi de genere suo dicta est interire³? Cur infante nato, offerebatur sacrificium pro peccato⁴? Jam quæso tace: attende infantem, et imitare non fantem.

CCII. JULIANUS. « Ac per hoc, constat nihil eum de peccato traducis elocutum? quæ quamvis copiosa essent, ad probandum nihil Apostolum de naturali, (quod esse non potest, et a Manichæis fingitur,) sensisse peccato; ex abundantia tamen etiam distinctionem inculcavit, non omnes omnino Adæ prævaricatione pollutos; quandoquidem etiam de his, in quibus pro iniquitate regnaret interitus, invenirentur plurimi, qui a prævaricatione Adæ docerentur alieni. »

AUGUSTINUS. Calumniose, linguose: « Omnes homines Rom. V, 13. — ² Id. II, 12. — ³ Gen. XVII, 14. — ⁴ Levit. XII, 6.

sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est¹, » qui dixit, Manichæus non fuit; sed sicut vestri doctoris² ore laudatur, inter scriptores ecclesiasticos flos quidam speciosus enituit. Quomodo autem dicis, non omnes Adæ prævaricatione pollutos, et quod pejus est, Apostolo imputas, quod tu insipienter sapis? Cum ille dicat: « Regnavit mors ab Adam, usque ad Moysen, et in eos qui non peccaverunt³, » volens intelligi parvulos, qui nulla propria peccata fecerunt: et addat, in similitudine prævaricationis Adæ, ostendens cur in eos regnaverit mors: quod jam superius satis egimus⁴. Quomodo enim per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors; si in aliquos ad hoc unius hominis peccatum non pertinentes regnavit tamen mors? In quos enim mors regnavit, pertinent ad peccatum per quod intravit: qui vero ad peccatum, per quod mors intravit, non pertinent, quo justo iudicio ad mortem pertinent? Non autem pertinent ad peccatum, quod per unum hominem intravit in mundum, qui non in prævaricationis illius similitudine peccaverunt, sicut ipse dixisti: non igitur in eos regnavit mors. Quid est ergo, regnavit mors etiam in eos qui non peccaverunt in similitudine prævaricationis Adæ; nisi quia regnavit mors et in eos qui non peccaverunt, quoniam nulla peccata propria commiserunt? Regnavit autem in similitudine prævaricationis Adæ; quia licet nulla ipsi propria peccata commiserint, pertinent tamen ad peccatum per quod mors intravit in mundum, trahentes similitudinem prævaricationis, non prævaricationem peccato proprio perpetrando, sed de prævaricatore, per quem natura humana tota est vitiata, nascendo.

CCIII. JULIANUS. « Vide ergo utrum adhuc dubium

¹ Ambros. lib. 1 de Pœnitentia, cap. 2 vel 3. — ² Pelagii. — ³ Rom. v, 14. — ⁴ Vide supra, n. 191.

vel tibi debeat esse quod dicimus, innocentes videlicet ante propriæ voluntatis usum, rude opus Dei, non peccasse in Adam, quando, Apostolo teste, etiam de iniquis, qui in similitudine prævaricationis Adæ non deliquerint, plurimi esse doceatur.

AUGUSTINUS. Jam responsum est: opus est ut taceas: nam non potes nisi perversa dicere, conando Apostoli verba pervertere. Ille enim, et in eos qui non peccaverunt, id est, parvulos peccata propria non habentes, dixit tamen regnasse mortem in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est forma futuri: quia ita Christus trajicit in eos justitiam, sicut Adam peccatum; ita Christus vitam, sicut Adam mortem. Alioquin a forma Christi alieni erunt, et Christiani non erunt: quod quidem sentitis, sed aperte dicere formidatis.

CCIV. JULIANUS. « Sed videamus et cætera. « Sed non » sicut delictum, ita gratia: si enim in unius delicto multi » mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum, in gratia unius hominis Jesu Christi, in plures abundavit¹. » Superari dicit malum delicti copia gratiæ; et eorum qui salvantur numerum illis, quos prævaricatione periisse asserit, anteponit. »

AUGUSTINUS. Jam sæpe diximus: non ait plures, sed multos; nec magis multos, sed magis abundavit: quoniam in æternum victuri sunt, in quos transiit vita Christi; quibus ad tempus nocuit mors in eos transiens per Adam: ecce quomodo multo magis in eos abundavit gratia, quam peccatum.

CCV. JULIANUS. « Si veritatem Apostoli verbis vindicas, nec eum impudenter putas fuisse mentitum; doce quemadmodum de naturali peccato dicenti hæc sententia non incutiat publicæ falsitatis pudorem. Nam si esset ori-

¹ Rom. v, 15.

ginale peccatum, quod omnem omnino naturam hominum ad jus diaboli faceret pertinere, qui erat locus ad æquiparandum partium numerum, eorum videlicet qui salvantur, et illorum qui intereunt? In Evangelio Dominus cum beatorum ostenderet raritatem: « Quam arcta et » angusta, inquit, via quæ ducit ad vitam, et pauci sunt » qui inveniunt eam: quam lata et spatiosa via quæ » ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per » eam¹. »

AUGUSTINUS. Hoc est quo sensus iste vester evertitur, quoniam pauci sunt qui salvantur, in eorum comparatione qui pereunt: nam sine illorum comparatione per se ipsos etiam ipsi multi sunt; eorum quippe multitudinem dicit Apocalypsis numerare neminem posse². Ideo Paulus eos non multos, sed plures dixisset, non possemus eos dicere pauciores; verbum enim comparationis est, plures: quod verbum vos supponitis, non Apostolus ponit. Sed nec sic vobis ratio constabit: vestra quippe illa imitatio, quam vobis videmini velut acute invenisse, contra verborum apostolicorum clarissimam veritatem, ut non per generationem, sed per imitationem, peccatores omnes ad peccatum primi hominis pertinere credantur, multo plures unius delicto, vel ob unius delictum, perire affirmat, quam gratia unius hominis Jesu Christi liberari. Quis enim non videat, peccatores plus esse, quam justos? quos peccatores, non aliquos, sed omnes, non quidem per generationem, sed tamen per imitationem, ad unius delictum dicitis pertinere. Sed etsi non omnes peccatores, sed tantum prævaricatores legis, peccato primi hominis per imitationis vinculum dicatis astrictos, etiam sic ex quo lex Dei per multas gentes prædicatur; « quam lata et » spatiosa via est, quæ ducit ad interitum, et multi præ-

¹ Matth. vii, 13 et 14. — ² Apoc. vii, 9.

» varicatores ingrediuntur per illam: quam arcta et angusta via est, quæ ducit ad vitam, et pauci sunt qui » inveniunt eam¹. » In comparatione utique multorum, qui pereunt, etiam si paucis qui liberantur, et parvuli qui baptizati moriuntur addantur. Quomodo ergo Apostolus diceret, Multo magis gratia Dei in plures abundavit? quod vos dicitis, ille non dixit: sed ille dixit, Multo magis abundavit in multos²; quia etiam qui salvantur, ut jam dictum est, in comparatione pereuntium pauci; sine comparatione autem illorum, tam multi sunt, ut eos quisquam numerare non possit. Multo magis autem in eos abundat gratia; quia temporaliter per Adam, misere atque mortaliter vivunt, per Christum vero beatissime, et sine fine victuri sunt. Turbata est vestra inventio: jam tandem intentio corrigatur.

CCVI. JULIANUS. « Hoc nempe quod dicitis, multos et paucos, ad quantitatem infinitam pertinet; quoniam in comparatione mutua, aut multitudo invenitur, aut paucitas. Conferens itaque Deus multitudini pereuntium eos qui salvandi sunt, paucos eos vocavit: et hic Apostolus conferens his qui ita peccassent ut Adam, illos quos salvat Christi gratia, multo plures esse pronuntiat. »

AUGUSTINUS. Non pronuntiat plures, sed multos: Græce locutus est, πολλούς dixit, non τλείστους: lege et tace.

CCVII. JULIANUS. « Assere ergo hoc peccato Manichæorum, id est, traducis convenire. »

AUGUSTINUS. Doctores catholici, non Manichæi deceptores, dixerunt omnes in Adam peccasse: illi hoc dixerunt qui intellexerunt Apostolum, quod vos negatis contra Apostolum. Ergo et vos deceptores estis: et vos enim sicut Manichæi, sed diverso morbo, insanitis.

CCVIII. JULIANUS. « Nam si universitatem quam fœ-

¹ Matth. vii, 13 et 14. — ² Rom. v, 15.

cunditas humana protulit, regno diaboli peccatum naturale transcripsit, et inde in extrema ætate mundi aliqui liberati per Christum putantur; quæ veritas est, aut quæ auctoritas ejus magistri, qui contra tam clarum testimonium totius mundi, dicit in plures justitiam abundasse quam culpam? Quid ergo ei creditur de involutis dogmatibus disserenti, si de rebus tam perspicuis mentiatur? Quod quia sentire sacrilegum est, id autem dici dogma tuum compulit, honore Apostoli Manichæorum vilitas conteratur.

AUGUSTINUS. Vos potius perspicua nubilare contenditis non solum non intelligendo quod Apostolus dixit, verum etiam mutando et supponendo quod ille non dixit. Plures enim non dixit ille, sed multos: qui tamen multi, pauci inveniuntur, quando pereuntibus comparantur. Calumniose, frontose, verbose, hoc dixit Apostolus, quod intellexit Ambrosius, qui non erat Manichæus¹: Omnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est. Audi (sicut eum laudavit magister² tuus) florem speciosum; et de tuo corde istam spinarum deformitatem, hoc est, foeda acumina improbæ contentionis evelle.

CCIX. JULIANUS. « Non mentitur Apostolus: ergo in plures abundavit Christi gratia, quam Adæ culpa, cujus imitatione dicuntur peccasse qui sub lege peccaverunt: sub lege autem usque ad Christum Judæi tantummodo deliquerunt. Confer ergo Judaicam nationem solam, perfectæ duntaxat ætatis sub lege positam, et per hoc in similitudinem prævaricationis Adæ peccantem, qui accepta lege peccavit, ac de multitudine vocatarum gentium per prædicationem Evangelii, eorum millia qui gratiæ sunt liberalitate salvati: tuncque intelliges apostolum Paulum vere pronuntiasse, ad plures gratiam Dei et donum Jesu

¹ Ambros. lib. 1 de Pœnitentia, cap. 2 vel 3. — ² Pelagius.

Christi pervenisse, quam societatem prævaricationis antiquæ. »

AUGUSTINUS. Cum Apostolus invenitur non plures dixisse, sed multos, tui hujus argumenti machina tota subvertitur: quamvis non soli Judæi, sicut tibi placet, sed omnes prævaricatores esse reperiantur, qui legem cum ipso Evangelio prædicatam prævaricando damnabiliores fiunt: qualibus prævaricatoribus, simul cum Judæis, ita plenus est mundus, ut in omnium comparatione sint pauci, qui parvulis quoque baptizatis additis liberantur; quod et responsione superiore comprehendit. Evidenter contra vos clamat doctor gentium: « Sicut in Adam omnes » moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur¹: » qui omnes non pauci, sed multi sunt. Ac per hoc, multi moriuntur in Adam, multi vivificabuntur in Christo: sed plures moriuntur in Adam, quam in Christo vivificabuntur²: plures itaque ad illius mortem, ad hujus vero vitam comparatione illorum pertinent pauciores; sed etiam ipsorum per se ipsos ea est multitudo, quam numerare nemo possit: Quid est ergo, « Omnes in Christo vivificabuntur, » nisi quia nemo vivificabitur, nisi in illo³? » Cujus rei similitudinem de magistro posui litterarum⁴; si unus sit in civitate, a quo ibi dicantur omnes litteras discere, non quia omnes discunt, sed quia nemo nisi ab ipso. Quam locutionem nec tentasti refellere, quia vidisti esse rectissimam, et omnibus notam.

CCX. JULIANUS. « Exposita liberalitate gratiæ, in hominum salvatorum copia, comparat donum atque peccatum et eruditissime ad laudem doni applicat quod multis vulneribus una virtute medicetur⁴, « Et non sicut per » unum, inquit, peccatum, ita et donum⁵. »

¹ 1 Cor. xv, 22. — ² Apoc. vii, 9, et 1 Cor. xv, 22. — ³ Vide lib. II de Nuptiis, cap. 27. — ⁴ Vide lib. I, num. 53. — ⁵ Rom. v, 16.

AUGUSTINUS. Per unum peccantem, dixit, non per unum peccatum; ut quod deinde dicit, Judicium ex uno delicto in condemnationem, non nisi illius unius peccantis hoc delictum possit intelligi. Quod quidem vos non vultis; sed quid facturi estis? quando quidem hoc dixit Apostolus, etiam nolentibus vobis. Corrigimini ergo: non enim habetis hic aliud, quod facere debeatis.

CCXI. JULIANUS. « Nam judicium ex uno in condemnationem; gratia autem ex multis delictis, in justificationem¹: » id est, peccata quidem quæ gravia sunt, etiam singula possunt sufficere ad accusationem et damnationem reorum. »

AUGUSTINUS. Quare dixisti gravia, quod non dixit Apostolus, nisi quia vidisti, si unum delictum leve sit, non sufficere ad damnationem, de qua loquebatur? Non ergo ex quocumque uno cujuscumque delicto est hoc judicium; sed ex uno illo delicto, quod factum est per unum peccantem, id est, Adam, judicium est in condemnationem. Et adhuc pervertere recta verba Apostoli vultis, ne vestra quæ perversa sunt corrigatis?

CCXII. JULIANUS. « Gratia autem non eodem conferatur modo, ut peccatis æque admota singulis crebro repetatur: sed infusa semel uno virtutis suæ impetu atque compendio diversa et plurima delet crimina. Ideo ait, « Ex multis delictis in justificationem: » id est, ex multis delictis liberatos homines ad gloriam perducit justificationis indulgentiæ. Non ergo hic unum Adæ peccatum, ut suspicaris, intelligit; sed ad hoc solum numerum admovit unius et plurium, ut ad laudem gratiæ respiceret; quia non quoties peccatum ab unoquoque mortalium fuerat, toties etiam frequentaretur gratia, quasi baptismata singula nisi peccatis singulis non possint mederi: »

¹ Rom. x, 16.

AUGUSTINUS. Ita hoc loqueris, quasi Apostolus: Gratia autem semel ex multis delictis in justificationem. Non hoc dixit: attende quod dixit, et corrige quod dixisti. Gratia, inquit, ex multis delictis in justificationem. Quid huc pertinet, quod semel et simul unicuique omnia dimittuntur in baptismo? Nonne et illa condemnatio, ad quam judicium perducit extremum, procul dubio semel fit, omnium quæ remissa non fuerint peccatorum? Et magis ipsa damnatio semel, quam remissio peccatorum per gratiam Christi semel fit. Quoniam si post baptismum quisque peccaverit, non eadem sunt peccata; sed per eandem gratiam peccantibus remittuntur; non semel, nec septies, sed etiam septuagies septies¹. Eadem gratia quotidie dimittit orantibus etiam quotidiana peccata, cum dicunt: « Dimitte nobis debita nostra²; » veraciter addentes, « Sicut » et dimittimus debitoribus nostris. » Gratia ergo ex multis delictis, sive singula in singulis, sive in quibusdam pauca, in quibusdam plurima invenerit, sive quæ ante baptismum, sive ante postea committuntur, et pœnitendo, orando, eleemosynas dando sanantur, in justificationem mittit, quos a damnatione liberat: hæc enim omnia, ipsa sunt multa, ex quibus multis justificat gratia. Quæ si non subveniat, profecto etiam ex uno delicto, non quod proprium quisque committit, hoc enim loco non inde loquebatur Apostolus, sed quod per unum peccantem intravit in mundum itur ad damnationem; hoc enim Apostolus evidentissime expressit. Neque enim ait sicut tu, Non sicut per unum peccatum; tanquam singulum cujusque volens intelligi: sed ait: « Non sicut per unum peccantem³. » Aperi oculos, et lege; et noli tanquam cæcis aliud pro alio velle supponere.

CCXIII. JULIANUS. « Sed hoc curavit exprimere: Cum,

¹ Matth. xviii, 22. — ² Id. vi, 12. — ³ Rom. vii, 16.